

УДК 821.131.1'06-2=161.2+94(477)"2014/2015"
ББК 84(4Іта)6-6+63.3(4Укр)64
Ф43

ЗА СКЛЯНОЮ СТІНОЮ

“Люди й кіборги” — документальна театралізована *Оповідь* про російську агресію в Україні та оборону Донецького лето-вища як одну з найдраматичніших та глибоко символічних сторінок нинішньої війни, евфемістично іменованої “ATO”. Громадянська належність авторів до різних країн (Італія, Україна) дає їм змогу об’ємніше побачити й різночільно показати читачеві, що відбувається не тільки в Україні, а й у Європі ХХІ століття після Революції Гідності на Майдані.

*В оформленні книжки використані фотографії
учасників АТО*

*Серія “Історія і сучасність”
започаткована 2007 року*

Щиро дякуємо доброчинцям
Богомолець Ользі Вадимівні,
Сугоняко Олександру Анатолійовичу,
Шпаку Олександру Григоровичу
за підтримку цього видання.

ISBN 978-966-8767-87-6
(серія)
ISBN 978-617-615-071-8

© Фергіліо Д., Пономарєва О. О.,
2017
© Мішук Л. В., художнє оформлення,
2017
© Університетське видавництво
ПУЛЬСАРИ, 2017

У дні, коли розпадався Радянський Союз і Борис Єльцина, який виголосив промову на танку, показували телеканали всього світу, я сказав собі: що що ж, від сьогодні ти не просто західний спостерігач, адже ти певним чином теж причетний до цих подій. Мені хотілося біти на вулицю й обійтися з незнайомими людьми. Ця перемога була й нашою.

Пам’ятаю, немовби все те відбувалося вчора: серпнівські дні в міланській редакції “Корр’єре делля Сера”, схвильовані колеги, що відстежують події за хвилинами, а в мене нестримна радість і легкість на душі: я свідок нової епохи.

Оптимізм юності, шановні читачі, іноді грає з нами в схожі жарти оманливої перспективи.

А сьогодні історія пібі повертається назад, і я знов бачу перед собою тьмаву скляну стіну, яка вкотре розділила Європу. Ця стіна постала на місці колишньої залізної завіси й перебрала на себе її здатність приховувати та викривляти події, поширювати упередження й страх, загравати зі, здавалося б, віджилими ідеологіями, заперечувати очевидну реальність.

Оповідь “Люди й кіборги” — це передовсім напис “я звіщувачую” на адресу нечутливої Європи. А також вияв пошани та довіри до виснаженого, але гордого народу, здатного скинути зі своїх плечей тягар минулого. Теперішнє українське Відродження після

століття непосильних випробувань мало б уселяти надію у всіх нас.

Утім скляна стіна посередині Європи лише зростає, а поділ її на два цілковито відмінні світи набуває дедалі новіших форм. Драматичні й героїчні вияви опору радянському режимові в Берліні 1953 року, в Будапешті 1956-го, у Празі 1968-го, у Варшаві 80-х років сприймаються західними європейцями як надто далекі події минулого століття. Уроки історії – руйнівні наслідки двох тоталітарних ідеологій, що позірно протистояли одна одній, але водночас виявилися глибоко спорідненими, – здається, нічого так і не навчили. Криза в сьогоднішній Європі породжена зокрема її власною недалекоглядністю і замкненістю на собі. Таке враження, наче мікроочі, уживленій колись у її мозок, продовжує за інерцією свою дезінформаційну роботу, зводячи образ “іншої” Європи до невизначеного “десь там”. Так, наче гучний 1968 рік Берліна, Парижа і Мілана її далі заглушує собою трагічний шістдесят восьмий у Празі. Виявилося, що і в наш час уламки ідеологій з минулого сторіччя з його холодною війною та рівноваговою терору заважають розглядіти справжню сутість людей та подій.

Новина про російську агресію в Україні відразу після того, як Київ унаслідок демократичної революції Майдану остаточно полишив пострадянський простір, докотилася до Західу якось приглушено та сприйнялася як незрозуміла, ба навіть дошкульна. Адже вся увага тоді була прикута до південного напрямку, до проблем радикального ісламізму та неконтрольованої

міграції з країн Третього світу. Унаслідок такого збігу обставин італійська правілля й лівиця легко зійшлися в українському питанні, висунувши на перший план міркування *Realpolitik* і фактично визнавши за автократичною путінською Росією право сили та сфери впливу.

Зрештою, хіба фашистська Італія часів Муссоліні не захоплювалася, хоч і потаємно, Радянським Союзом, маскуючи власні страхи? Хіба поява неоімперської політики не стала “приємною” несподіванкою та прикладом для наслідування для тих в Італії, хто так і не облишив сподівань на появу “сильної людини” в політиці? Хіба послаблення міжнародної ваги Сполучених Штатів та роздмухування в Західній Європі антиканалістичних та антиліберальних рухів були випадковими явищами? Хіба нагнітання антиамериканських настроїв не зіграло на руку прихильникам русофільства?

У певних колах ностальгія за союзом трону й віттаря павіль оживила призабутий міт про псевдохристиянський Третій Рим, слов'янський оплот моральних та релігійних пінностей. Решту справи довершив додгодницький нацифізм, схожий на той, який свого часу породив політику замирення стосовно Гітлера, що неабияк заохотило сталінських “поборників миру”. Частина лівиці сприйняла повернення пострадянської Росії на Велику світову шахівницю як сигнал до “самовідпущення” гріхів за колишні історичні помилки.

Лівощентристський уряд Італії поснішив простягнути руку Кремлю в пошукові економічних гарантій для національних підприємств. Натомість правий центр, в ім'я дружби його давнього лідера Берлусконі з Путіним узагалі не вагався в питанні визнання окупації Криму. Скляна стіна ще більш потъмяніла від подальших нашарувань брехні та політичного опортунизму.

Таким чином, “Люди й кіборги” — це викривальний акт, де ділові особи шоклані свідчити за чи проти моральної істини та справжнього сенсу всього того, що відбувається.

Коли я намагаюся з'ясувати для себе, що ж спонукало мене, разом з Оленою Пономаревою, написати *Оповідь*, мені спадає на думку ціла пізка відповідей.

Насамперед хотілося скласти ішапу українському народові, який у тридцятих роках минулого століття, як згодом єврейський народ, постраждав від моторощного геноциду: штучної смерті, заподіяної мільйонам українців Сталіним через Голодомор. А взагалі “межові” випробування цього народу тривають щонайменше 250 років, коли згадати, що в другій половині вісімнадцятого століття Катерина II остаточно зруйнувала рештки козацької автономії, її статус України було зведенено до російської колонії. Згодом ленінська влада, яку празький письменник і Нобелівський лавреат Мілан Кундера описав як “мантію забуття”, що погасила душу в його рідному місті, — ця мантія значно щільніше й на тривалий час накрила собою Київ.

Оповідь ставить собі за мету підвести до лави підсудних усіх байдужих, сліпих та глухих, дезінформованих за звичкою, несвідомих (бо так вигідніше), конформістів (бо це слугує певним інтересам): усі ці типи людей надто часто зустрічаються на Заході.

Оповідь — це також вияв моєї душевної спорідності (мабуть, через далмацьке коріння) з переслідуваною та заперечуваною Європою. З огляду на певну схожість теперішньої війни в Україні з подіями 90-х років у Югославії я навіть бачу сучасний конфлікт як продовження тих попередніх: Київ і Донецьк надто нагадують Загреб та Сараєво, російські війська здаються переодягненими солдатами Мілошевича, а націонал-більшовицькі сепаратисти з Донбасу дивовижним чином викликають у пам'яті сербсько-боснійських міліціянтів під проводом Радована Караджича.

“Люди й кіборги” оспівують ідеал нової Європи — незалежної, людяної, справжньої вершительки свого майбутнього. Тому, добре подумавши, я розумію, що надії, народжені того особливого серпневого дня в 1991 році, остаточно ще не втрачені. Парадоксально, але сучасна Україна, вільна від лицемірства “політичної коректності”, що в нього запурений Захід, виявилася відкритішою до плюралізму думок і поглядів. У кращій частині її теперішнього динамізму відчувається шире бажання суспільства взяти у власні руки свою долю, аби поліпшити її. Шляхетний намір, давно загублений у Західній Європі. Тож я твердо вірю, що саме Україна сьогодні, порівняно з багатьма європейськими країнами, занадто призвичаєними до конфор-